

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

PVNCT. I. Quid sit censura, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

OPVS MORALE
DE VIRTVTIBVS,
ET VITIIS CONTRARIIS,
SEXTA PARS.

De virtute Religionis, eique annexis.

TRACTATVS XXIX.
DE CENSVRIS.
ALIISQVE POENIS
ECCLESIASTICIS,

Déque Irregularitate.

PROOEMIUM.

 VM Censura Sacramentorum vsu, bonorúmque spiritualium communi-
catione priuet, vt constabit ex dicendis; ideo explicatis Sacramentis, &
Indulgentiis, aliisque bonis, quæ ex thesauro Ecclesiæ proueniunt, eius
naturam explicare aggredimur. Sex Disputationes hic Tractatus contine-
bit. Prima explicabit quæ communia sunt omnibus Censuris. Secunda
Censuram Excommunicationis enodabit. Tertia excommunicationes à iure lata
recensabit. Quarta Censuram Suspensionis. Quinta Interdicti. Sexta Irregularitatis
penam.

DISPUTATIO I.

De Censuris in genere.

PUNCTVM I.

Quid sit censura, & quotuplex.

1. Explicatur Censura nomen.
2. Explicatur qualiter sit poena, eiusque definitio.
3. Triplex est censura.
4. Nulla alia est species censura prater supradictas.

 T à nomine sumamus exordium, Censura in
prima sua significatione dignitatem Censo-
ris significat. Etenim in Romana Republica iu-
dices erant constituti, qui mores corrigerent,
etque punitione homines à delictis commitendis arcerent,
etque Censores appellabantur, quorum officium, & dignitas
censura dicebatur, iuxta illud Plinij lib. 14. cap. 4. Catonum ille
Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 17.

primus triumpho, & censura super cætera insignis. Hinc horum
correctio, & punitio nomine censura significata est teste Plinio
in Panegy. Vita Principis censura est, eaque perpetua. Hac
significatione vtens Ecclesia censuram appellat eam penam,
quam suis fidelibus iniungit ad eorum mores corrigendos, ideo-
que communiter Doctores censuram definiunt, vt sit poena Ec-
clesiastica, qua Ecclesia fideles suos punit in bonis spiritualibus
ad eorum correctionem.

2. Est poena, quia est priuatio penalis bonorum spiritua-
lium, quorum, seclusa censura, fidelis particeps erat. Item est
poena Ecclesiastica, quia solum à potestate Ecclesiastica proue-
nire potest; etenim secularis potestas nec ius, nec iurisdictionem
habet in bona spiritualia, quorum censura est priuatio. Neque
refert quòd censura bonis etiam temporalibus priuet, vt patet
in excommunicatione, qua priuat politico, & ciuili contractu,
& in suspensione à beneficio, qua fructibus beneficiorum pri-
uat; quia hæc est secundaria priuatio, & minus principalis, & in
ordine ad spirituale bonum, tum ligati censura, tum aliorum,
sicuti ex communi sententia notauit Suar. t. 5. de censur. diff. 1.
sect. 1. Agid. de Coninck. disp. 13. dub. 1. num. 2. Stephan. Dauila
x. p. dub. 4. Gaspar Hurtado tract. de censur. diff. 1. Par
Layman. lib. 1. Sum. tract. 5. par. 1. cad. 2. num. 1. Bona autem spiri-
tualia

A

tualia, quibus per censuram fideles priuantur, sunt, que potestati Ecclesie subduntur, nempe sacramentorum usus tam actiuus, quam passiuus, publica Ecclesie suffragia, & satisfactioes, beneficia Ecclesiastica, spiritalis iurisdicção, & alia huiusmodi. Nam donis gratie, virtutibusque infusis cum Ecclesie iurisdicção non subiciantur neminem Ecclesia priuat, vt bene aduertit Layman. *dis. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. c. 1. n. 2.* Illis igitur bonis publicis, & Ecclesie potestati subiectis priuat censura fidelem, non tam in punitionem delicti commissi, quam in illius emendationem, iuxta rextum in *cap. ex litteris de constitutionib. & cap. 7. de sententia excommunicat. in 6.* Vnde emendatione posita, statim censura auferenda est, sicuti docuerunt Suar. Coninch. Auila, & alij *lor. allegat.* Neque inde fit censuram ferri non posse in eos qui nunquam reputantur corrigendi, quia id per accidens est, neque tollit eius naturam. Deinde censura esto principaliter habeat emendare delicta; simul etiam habeat a punire; ideoque cessi finis correctionis cesset; quia non cessat punitionis finis, in tunc aduersus non corrigendos ferri potest, vt notauit Coninch. *dicto disp. 13. num. 11.*

3. Censura autem triplex est ex omnium sententia, videlicet excommunicatio, suspensio, & interdictum. Constat ex *cap. statutum, & de sententia excommunicat. in 6.* vbi tres species censuræ enumerantur, & ex *cap. querenti de verborum significat.* vbi consultus Innocent. III. quid per censuram Ecclesiasticam intelligendum sit in litteris Apostolicis, respondet quod per eam non solum interdicit, sed suspensionis, & excommunicationis sententia valeat intelligi. Quippe qualibet ex his censuris est pena ab Ecclesia imposita ob delictum, & in eius correctionem, estque vna ab alia distincta, tum in bonis spiritalibus, quibus delinquentem priuat, tum in modo quo illum priuat, vt constabit cum de qualibet censura fuerit sermo.

4. Sed an ultra tres species censuræ sint alie spectato iure, decretisque Pontificum enumerandæ? Variant Doctores. Nam Sotus in 4 d. 2. q. 3. art. 1. in primo, quem alij Thomistæ sequuntur, enumerat ultra supradicta, cessationem à diuinis & irregularitatem non omnem, sed eam, que ex delicto oritur Alij his addunt depositionem, & degradationem, atque adeo septem esse species censuræ asserunt.

Sed communis sententia, & verissima est, nullam aliam speciem censuræ esse præter supradictas tres, excommunicationem, suspensionem, & interdictum, sicuti docuerunt Nauarr. *cap. 27. num. 1.* Lambertini. *de iure patronat. 2. p. lib. 2. q. 9. art. 3. num. 3.* Vgolini. *de censuris tab. 1. cap. 26.* Nicolai Garci. *p. de benefec. cap. 13. num. 2.* Francisci. *Suar. tom. 5. in 3. par. disp. 1. sect. 3.* Stephani. *Dauila de censuris. 1. p. dub. 5.* Coninch. *disp. 13. dub. 1. num. 3.* Pauli. *Layman. lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 2. num. 1.* & alij apud ipsos. Colligiturque manifeste ex *dicto cap. Querenti de verborum significat.* Nam si Pontifex rogatus de censuris illas tres species tantum enumerauit, signum manifestissimum est alias non esse, cum illa responsio vapore in materia doctrinali æquiualeat vniuersali; aliis imperfecte, & diminute Pontifex respondisset, sicut si rogaretur quot essent sacramenta, responderetque non solum esse Eucharistiam, sed Baptismum, & Penitentiam; diminuta esset responsio, vt potest que non comprehendit omnia sacramenta. Ratio ea est, quia nulli alteri speciei præter excommunicationem, suspensionem, & interdictum conuenit definitio censuræ communitè à Doctores assignata. Nam cessatio à diuinis vel est quedam species interdicti, & sub interdicto comprehensa, vel non est pena fidelibus imposita, vt Sacramentorum, & sacrificiorum usum eurent, sed est ipsam omissionem, & cessatio diuinorum officiorum in signum meritis Ecclesie ob iniuriam sibi factam Deposito vero, degradatio, & irregularitas non sunt pœnæ iudiciales, que delinquentem emendato auferenda sunt, sed sunt ex se perpetuæ & in perpetuum duraturæ, ideoque priuant fideles bonorum spiritalium usu, & potestate. At censuræ cum pœnæ medicinales sint, & emendato delinquentem auferendæ, cessi bonorum spiritalium usu priuent, relinquunt potestatem eam vltimè recuperandi. Præterea depositio, degradatio, & irregularitas non absolutione, sicuti censuræ, sed dispensatione tolluntur, ideoque cessi in decretis Pontificis concedatur potestas absoluedi ab omibus censuris, nullus intellexit sub ea potestate comprehendi depositionem, & degradationem, imo neque irregularitatem, siquidem aliquando præmissa hac facultate conceditur potestas dispensandi in irregularitate.

PUNCTVM II.

De forma, & modo, quo singulæ censuræ ferri possunt.

- 1. Censura alia fertur à iure, alia ab homine.
- 2. Quod sit discrimen inter hos modos.
- 3. Alia speciales sunt, alia generales.
- 4. Alius à Pontifice, rest ferre censuras pro futuris culpis.
- 5. Censura sine ab homine, sine à iure, alia est annexa delicto, alia per iudicem ferenda.

6. Quæ verba indicent censuram ipso facto incurri, quæ iudicis officium exigant.

1. VARIJ sunt modi ferendi censuras. Alius est à iure, alia ab homine. Censura à iure est, que à iure fertur, quod contingere non potest, nisi medio statuto, aut lege ius constitutibus. Censura ab homine est, que media sententia ab homine prolata procedit.

2. Discrimen autem inter hos modos ferendi censuras illud est, quod censura lata à iure mortuo legislatore perueniat, scilicet verò que ab homine fertur. Nam cum ius semper perseveret quousque abrogetur; quia nomine Dei, seu communitatis nunquam deficientis constituitur, censura eo iure lata perpetua est. At censura ab homine lata cum ab eius iurisdictione, & autoritate pendat, & hæc cessent eo mortuo, vel ab officio remoueat, cessat ipsa censura. Deinde censura à iure lata nunquam ferri potest pro peccatis præteritis, sed semper pro futuris. At censura ab homine lata non solum pro futuris, sed etiam pro præteritis in eorum satisfactionem, & emendationem fertur.

3. Rursus censura ab homine alia est specialis, alia generalis. Specialis est que ob particulare factum, & in determinatas personas fertur. Vt si Episcopus excommunicaret Petrum ob illud à beneficio absentiam, vel excommunicaret omnes illos qui futurum commiserint, nisi intra tale tempus resisterint. Alia est generalis, vt si excommunicaret omnes illos, qui futurum commiserint, vel festum violauerint, &c.

4. Sed est dubium; an alius à Pontifice possit censuram pro culpis futuris ferre? eo quod hic modus ferendi censuram videtur prohiberi in *cap. Romana, de sententia excommunicat. in 6. ibi*; Caueant etiam ne tales sententias excommunicationis sine specialiter, siue generaliter in aliquo pro culpis futuris, & proferre præsumant. Sed ibi tantum prohibetur ille modus ferendi censuram per sententiam, nisi rationabilis causa subsistat, etque in sententia exprimitur. Quinimo Suar. *disp. 3. sect. 4. num. 7.* & Coninch. *disp. 17. dub. 2. num. 15.* censent in eo textu non contineri præceptum, sed admonitionem, vt indicat verbum illud *caueant*, & esto præceptum contineret, consuetudine tamen, vidente & consentiente Principe est abrogatum.

5. Præterea censura siue à iure, siue ab homine lata dupliciter ferri potest. Primò annexa ipsi iuri vel præcepto; quia ipso iure, vel præcepto infigitur. Secundò quo ipsum ius, seu præceptum imponendum committitur. Quod alijs verbis dicitur censura late sententia, vel ferenda. Late sententia, quia ab ipsa sententia absque vilo iudicis officio fertur, vel quam in eam in *cap. pastoralis. §. verum de appellat. in dicitur* secom trahere executionem. Sententia vero ferenda dicitur, quia non eo præcepto, & iure fertur, sed ferenda est per alium ius, & præceptum.

Vt autem censura late sententia sit non ambiguit, sed manifestis verbis est exprimentis aliam non late sententia, sed ferenda intelligi debet, vt ex omnium sententia tradit Siluester, *excommunicatio 1. num. 21.* Suar. *de censuris. disp. 3. sect. 3. num. 5.* Stephani. *Dauila, 2. p. cap. 2. disp. vnic. dub. 2.* Laym. *dir. 2. par. 1. c. 2. in fine.* colligiturque ex *Regula iuris 49.* In pœnis benignior est interpretatio facienda. Quapropter si iudex præceptum sub pœna excommunicationis, suspensionis, vel interdicti aliquid fieri nulla alia particula superaddita, censuram ferendam intelligenda debet; quia verba illa *sub pœna excommunicationis* indistincta sunt, vt de pœna annexa delicto, vel propter delictum à iure imponenda intelligantur, vt docuit Siluester. Suar. *Stephani. Dauila supra.* Coninch. *disp. 13. dub. 2. num. 22.* Quinimo Nauarr. *cap. 27. num. 12.* Sanchez. *lib. 7. de matr. disp. 12. num. 2.* Pauli. *Layman. lib. 1. tract. 5. par. 1. cap. 2. in fine.* censent ex illis verbis sit excommunicatus, sit anathema, non esse deducendum censuram esse annexam delicto, sed per sententiam ferendam, quia talis ferentia sunt, tamen contra sententiam Coninch. *dicto dub. 6. num. 20.* Ad idem videtur esse, si dicas, qui hoc fecerit, excommunicationem se non erit incursum, posita inquam sententia iudicis, vt dixit Felini. *in cap. Rodul. bus de rescriptis, num. 28.* & vt probabile sentit Suar. *disp. 3. sect. 3. num. 3.* & generaliter quoties censura sub verbis de futuro fertur, non est late sententia, sed ferenda, vt si dicas, qui hoc fecerit excommunicetur, suspendatur, scilicet à iudice, vt tradit Glossa in *cap. 2. §. 1. verbo inuolunt de Hæreticis in 6.* Castro *lib. 2. de lege penal. cap. 1. Suar. disp. 3. sect. 3. num. 9.* Coninch. *disp. 13. dub. 2. num. 2.* Pauli. *Comit. lib. 6. respons. moral. q. 24.* Non enim ex illa forma intellegitur manifeste, sed dubie censuram delicto annexi. Ergo iudicare debemus sententiam iudicis necessariam esse.

6. Quapropter ea verba indicent censuram ipso facto incurri, que nullum iudicis officium exigunt vt incuratur, vt si ius, vel iudex præcipiat factum sub excommunicatione incurrenda, addens ipso facto, vel late sententia; nam illa additio, ipso facto, vel late sententia indicat non esse opus alia sententia, sed per ipsam legem, aut præceptum censuram imponi, vt tradunt omnes. Idem est, si diceret: Excommunicamus eum qui tale delictum commiserit, aperte enim indicat illa verba censuram delicto annexi. Quod à fortiori procedit de illis verbis, subiacet excommunicatio, excommunicatioem incurras, noterit se esse excommuni-